

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedijca, Stolni trg št. 6. poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 7.

V Ljubljani v ponedeljek 11. januarija 1892.

Letnik XX.

Naše delo v tekočem letu.

Mnogo nam je še treba truda in dela, da kot narod dosežemo svoje pravice in si zavarujemo svoj obstanek. Ob pričetku ustavne dobe so mnogi tedaj naši delavci na političnem polju upali, da se bode hitro razširila politična zavednost iz središča po deželi, da postanemo vsi jeden trden voj, ki bode pri vsaki priliki pripravljen, da brani svoj rod. Mnogo se je sicer storilo v poslednjih desetletjih posebno na Kranjskem, vendar s tem ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. V marsičem smo zaostali, ker pa je za narodovo skupnost najškodljivejše, je razdvojenost med takozvanimi višjimi stanovi. Obširno smo že dokazovali in tudi kot resnico pribili, da je ta razdvojenost le sad liberalnih, cerkvi in veri sovražnih idej, katere skušajo nekateri „naprednjaki“ zasejati in vzgojiti med našim narodom in s tem mu izpoditi ono trdno moralno podlago, na kateri se je vzdržal med tujimi močnejšimi narodi dolga stoletja in na kateri edino more tudi v prihodnje napredovati v pravem pomenu besede.

Najmanj se je doslej med nami storilo za ljudsko organizacijo in ta nedostatek smo občutili in še občutimo. Začetek je storjen in v minolem letu smo storili velik korak naprej. Vsled marljivosti nekaterih tukajšnjih narodnjakov, posebno pa naše rodoljubne duhovščine po deželi, katera nikoli ne otrpne v iskreni in požrtvovalni ljubezni do domovine in naroda, je bilo ustanovljeno na trdno podlago „Katoliško - politično društvo“, čegar namen je, vzbujati in ohranjati med ljudstvom versko in narodno zavest, navajati ljudstvo, da izvršuje svoje dolžnosti in pravice pri volitvah in sploh v javnem življenju, ob jednem pa skrbeti za gmotni prospek delavskih vrst, namreč kmetiškega in obrtniškega stanu. V področje tega društva spada torej vse, kar nam more koristiti v materijalnem in duševnem oziru. Katoliško-polit. društvo je torej storilo prvi resni korak za organizacijo ljud-

stva na Kranjskem, in kakor kaže lepo število naročnikov društvenega glasila „Domoljuba“, katerega se tiska 7000 izvodov, tudi z najlepšim vspehom.

Kakor vsaki ljudski organizaciji, tako so se tudi temu društvu stavile mnoge zapreke, toda dobra volja katoliških in narodnih rodoljubov premagala je vse dosedanje ovire in bode tudi prihodnje. Kar je društvo storilo v minolem letu, je našim čitateljem že znano iz letnega poročila. Na javnih shodih, kjer so se shajali možje različnih stanov, razpravljajo se časna vprašanja, razširja se tako politično izobraženje med ljudstvom in pravi nazori o javnih zadevah. Tako delovanje je gotovo koristno in vse podpore vredno. Zato kličemo vsem zavednim somišljenikom svojim: Pogumno na delo tudi v novem letu! Zaupanje v Boga in dobro stvar zmoglo bode vse ovire. Nihče naj se ne straši dela, ki je sicer težavno in večkrat neprijetno, ali navdajati mora vsacega sladka zavest, da je to delo velezaslužno za narod, katerega smo sinovi in za katerega vsestranski blagor moramo darovati vse svoje moči!

Geslo naše v novem letu torej bodi: Razširjati ideje „Kat.-pol. društva“ po vsi deželi, pridobivati mu novih tal in tako popolnjevati ljudsko organizacijo.

Trgovinske pogodbe.

Govoril državni poslanec Fr. Povše na shodu „Katoliško-političnega društva“ dne 3. t. m.

(Konec.)

Za naše razmere najvažniše je vedeti o razmerah vina in grozdja. Italija izvažna na leto 54.818 kvintalov grozdja v vrednosti 1.590.000 lir, od katere množine pa gre v Avstrijo le 364 kvintalov, v Švico 36.423 kvintalov, v Nemčijo 15.000 kvintalov.

Vina izvažna Italija, kakor že povedano, blizo 1 milijon hektolitrov, od teh odpade na Avstrijo doslej le 17.608 hektolitrov, največ gre italijanskega

vina v Nemčijo, 100.000 hektolitrov, v Francijo 19.583 hektolitrov, v Švico 273.955 hektol., v Argentinijo 164.000 hektol., v Anglijo 22.825 hektol.

Množina k nam prihajajočega vina je pač pičila in bi ne bilo bati se za bodočnost, osobito ko bi ostalo pri sedaj veljavni carini 20 gld. v zlatu na hektoliter italijanskega vina. Žal, da je pa v pogodbinah dogovorih sprejeta tudi točka, da za slučaj, ako zniža Italija svojo carino na vina na 5 fr. in 77 cent., morala bo tudi Avstrija znižati sedanjo carino od 20 gld. na 3 gld. 20 kr., s tem pa bo tako rekoč odprta pot italijanskim vinom v našo državo, kar bo hud udarec našemu vinarstvu, osobito v Dalmaciji in v Primorju. Pa tudi naše dolensko in štajersko vinarstvo bo občutilo tako znižanje carine. Nekateri se zanašajo, da se naše občinstvo ne bo privadilo črnemu italijanskemu vinu. Res je, da naše kmetško ljudstvo najraje pije domače vino, po mestih pa in tudi po deželi tu in tam je že precej črnega vina. Kdo je pred 20 leti znal o črnem dalmatinskem vinu? Sedaj pa se je naše občinstvo že močno privadilo Dalmatincu in kaj je pač temu uzrok? Gotovo to, ker se to vino dobiva po primerno nizki ceni. In prav tega se je bati gledé italijanskega vina, katero se n. pr. letos kupuje na Italijanskem po 7 do 8 frankov hektoliter. Vzemimo, da bo vožnja stala 4 frk. in carina 5³/₄ frk., vidimo, da bo hektoliter italijanskega vina stal k nam dostavljen 18 frankov, torej še 10 goldinarjev ne! Sedaj prodajajo naši primorski vinorejci svoje črno vino vsaj po 15 do 20 in več goldinarjev hektoliter, potem bodo morali znatno znižati ceno, ako bodo sploh hoteli spečati v denar svoj vinski pridelek. Dal Bog, da dobi Italija drugod izvoz za svoje vino, osobito v Anglijo in Švico!

Slabo je tudi za naše primorske in tudi naše vipavske kmetovalce, da bo vrtnina, zelenjad iz Italije povsem prosta carine, kakor je to že par let sem, kar pa tudi naši kmetovalci trdo občutijo, ker skoro nemogoče jim je tekmovati z italijanskimi

LISTEK.

Iz dunajskega muzikalnega gibanja.

Od one dōbe, ko so jeli na Dunaju delovati glasbeni velikani kot Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert i. dr., dvignila se je avstrijska metropola do prvega muzikalnega mesta na svetu. Obdržala se je na vrhuncu in kaže ta svoj značaj tudi dandanes. Le pridi sredi oktobra na Dunaj (seveda s polno mošnjo), ostani celo koncertno sezono tu in prepričaj se boš, da je temu res tako. Ako bi le količkaj hotel biti natančen in zapisal katalog vseh koncertov, ki so se še in se še bodo do aprila vršili, napisal bi vam lahko po mnogokrat ta prostor.

„Ako greš po „Ring“-u, vlije se ti v oči na vseh oglih nabita koncertna vabila. V sredi raznobarvanih plakatov kraljuje v velikih črkah umetniško ime, da ga moreš brati že par sto stopinj oddaljen. Vsak veliki umetnik bodisi na katerem-koli instrumentu, obiše po enkrat in večkrat dunajsko mesto; če tu uspešno koncertuje, dobi tako rekoč spričevalo, s kojim se more ponášati pred celim svetom. A iz tega nikakor ne sledi, da slišiš prav povsod dovršeno godbo in petje. Pripeti se, da greš

polu upanja v koncert, a kot dober muzikus ves nevoljen in ostro kritikuješ; kako se začудиš, ko drugo jutro dobro plačani židovski listi ne najdejo pravih besed za zasluženo (?) pohvalo. Zato so koncertne ocene v tacih listih le redko objektivne.

* * *

Med goslarji je imel letos svetoznani Ondriček zopet prvo mesto. Dal je dva koncerta in konečno na občno zahtevanje še tretjega. Vsakokrat bila je jako prostorna hiša prepolna in poslušalci očarani v njegovem divnem, da, skoro nedosežnem igranju. Lavorov venec zaslužil si je L. Albert, pravi orjak med umetniki na klavirju; prav uspešno so na klavirju koncertovali tudi Sauer in Stavenhagen, na flauti Ghisas in na orgljah slepi virtuozi Labor. Slednji priredi redko tukaj tak koncert, a ljudstvo dunajsko nima pravega pojma za to, in hiša je vedno na pol prazna. Tudi majhnih sedem- in osemletnih umetnikov, tako zvanih „Wunderkinder“, ne primanjkuje. — Oj, koliko se pa na Dunaju v koncertih poje! a dostikrat se lahko dostavi: kako? Tukajšnja kritika jako hvali koncerte: Reichmann, Walter, Mancio in Barbi.

Tudi večeri za kamorno godbo niso redki; zlasti so kvarteti Hellmesberger, Rosé in Winkler na dobrem glasu. Morda edini na celem svetu so

filharmonični in društveni koncerti, katere priredi „die Gesellschaft der Musikfreunde“, navadno po šest v eni sezoni. Orkester obstoji večinoma iz članov dvorne opere; vodita ga znana Richter in Gericke. Od blizu in daleč prihruimi odlično občinstvo in se trga za vstopnice, da občuduje v vsakem oziru dovršeno eksekucijo skladb izključno klasičnega značaja. — Med zbori stoji na vrhuncu „Dunajsko moško pevsko društvo“. In zakaj je po vsem svetu znan? Krasen pianissimo mu je lasten, ki ga moreš slišati iz sto in sto grl; ta ima tako moč, da poslušalca v resnici očara. Molčim o drugih pevskih društvih, katerih je brez števila, dobrih in slabih.

Torej koncert za koncertom in večinoma po več na dan. Včasih si v dvomu, kam bi šel, ker ima operno gledališče tudi dostikrat vabljiv program. Kadar se predstavlja kako Wagnerjevo delo ali kadar nastopijo prve operne moči, kot Van Dyk, Renard, Beeth in Schlager, je gledališče prenapolnjeno. Izvirno delo mladega Italijana „Cavalleria rusticana“, ki se po večkrat na teden igra, ima, kakor povsod, tudi tu še vedno veliko občudovalcev. Vendar ta opera pri strogo izobraženih glasbenikih ne napravi onega globokega vtisa, kakor pri navadnem ljudstvu.

Tako je, dragi bralec, s posvetno godbo na Dunaju. Res je, umetnost in posebno glasba je jako

kmetovalci, ki imajo toplejše podnebje, torej hitreje pridejo s svojimi pridelki na trg ter tudi mnogo ceneje pridelujejo, ker v Italiji dober delavec komaj polovico one plače, katero dobivajo naši delavci.

Da se je prosta carina južnim italijanskim vrtninam dovolilo, opravičuje naša vlada, da pa je tudi našemu lesu zagotovljena prostost carine, ko se je poprej moralo plačevati precej carine. Naš izvoz lesa je znaten, kar moramo presoditi iz sledečih števil. Italija na leto dobi, oziroma kupi od raznih držav surovo obtesanega lesa 74.642 ton (10.000 kilogramov = 1 vagon) v vrednosti 3.7 milijonov lir, od katere množine odpade na našo državo 56.917 ton, torej več kakor 70 procentov. Dalje dobiva Italija sploh iz raznih držav stavbenega lesa 417.273 ton v vrednosti 27 milijonov lir, in od te množine odpade zopet na naš avstrijski les največ, namreč 349.199 ton, torej čez 80 procentov. Vidi se iz tega, da Italija največ avstrijski les vpeljava. Zanimivo je v statistiki italijanske lesne potrebnosti, da tenki les za zveplenke dobiva Italija iz Nemčije, in sicer v množini 10.650 ton, ko takega blaga iz Avstrije dobiva le 1393 ton. To kaže, kako malo je pri nas razvita lesnopilna obrt ter da se le s surovinami pečamo, popolnjenesne obrti pa zanemarjamo. Ako Nemčija shajati more s takim blagom, ki ima silno daljno pot, pač bi mi kot najbližnji sosedje mogli s takim blagom zalagati.

Precej vzame Italija od nas izdelanega pohištva, in sicer 4848 kvintalov, ter od drugih držav la še 280 kvintalov takega blaga dobiva. Tudi parketov dobiva največ od nas, in sicer 547 kvintalov, od drugod le 299 kvintalov, ter je znižana carina za tako blago od 6 na 4 lire.

Znižana je tudi carina za pohištvo iz prostega lesa od 30 na 7½ lir. Prav zdatno znižana je carina za čevlje, in sicer od 200 na 100 lir za 100 parov, kar bo naši čevljarji obrti v Tržiču in drugod tudi v korist. Manj ugodno je pa za našo laneno prejo, ki bo imela precejšnjo carino, in sicer od 100 kil 22 lir. Zelo znižana je carina na naše pivo, in sicer od 12 lir na 3 lire. Pa tudi dokaj piva gre od nas v Italijo, in sicer 77.354 hektol., ker večinoma, kar Italija dobiva piva, je avstrijskega proizvoda, ter le iz Nemčije še dobiva 12.500 hektolitrov piva.

Preobširno bi bilo, ko bi za vse tvarine navajal dotične carine. Toliko se mora reči, da z Italijo pogodba za nas ni nič kaj povoljna, osobito pa bodo vinorejci in pridelovalci zgodnjih zelenjad in sploh žlahtnih južnih sadežev imeli po novi pogodbi precej škode. Upajmo, da bo naša državna vlada pravično ozirala se tudi na to vrsto svojih davkoplačevalcev ter jim pomagala k obstanku.

K sklepu torej le še malo besed. Kaj naj naši poslanci storé? Za pogodbo z Nemčijo in osobito s Švico lahko glasujejo, težje je gledé pogodbe z Italijo. Zal, da se bo reklo: Ali sprejmite pogodbe naše državne vlade z vsemi navedenimi državami, ali pa jih odklonite. Res težaven moment za poslance, ki hoča zvesto služiti blagru svoje domovine in blagru svojih volilcev. Upajmo, da naši poslanci pravo pogodijo?

fin in dober užitek, je pa ž njo, kakor z vsako drugo sladčico; ako se je preobješ, pokvariš si želodec in saj veš, če ta ni v redu, nisi več zdrav. No, nečem preostre primere rabiti; izrazim se raje po domače, da oni, ki imajo v tacihi koncertih preobilo posla, se umetnega užitka naveličajo in postanejo mlačni proti vsemu. Koliko je bogatinov na Dunaju, ki nimajo pojma o pravi glasbi; a vendar obiskujejo koncerte, ker tako zahteva — „moda“

* * *

Kako pa je s cerkveno glasbo? Žalibog, da se za oni cecilijanski ideal, katerega na Kranjskem v večjih mestih toli čislajo, na Dunaju primeroma prav malo ali nič ne zmenijo. Tu slišiš vsako nedeljo, z nekaterimi izjemami še celo v adventu in postu, instrumentalne maše, ki prouzročé pač dosti „hrupa in šuma“, prisotne pa preje raztresajo, kakor da bi jih k pobožnosti vnemale. Ne tajim, da se dostikrat izvršujejo krasna dela klasičnih mojstrov, a ta spadajo na koncertni oder in ne v cerkev. Najboljša taka godba je v dvorni kapeli. Ondi je orkester, obstoječ iz članov opernega gledališča, v resnici izbornen, a ne tako pevski zbor, ki stoji na dosti nižji stopinji. K vsaki taki maši nabere se obilo radovednega občinstva vseh verskih izpovedanj, katero privabi godba v cerkev. Da se tamo dosti-

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. januarija.

Notranje dežele.

Nova večina. Kakor moravsko-češki listi vedó povedati, je vsak čas pričakovati, da se v državnem zboru osnuje nov klub iz realistov in zmernejših Mladočehov. Ta klub se bode približal Hohenwartovemu klubu in Poljakom in potem se počasi utegne osnovati nova državnozborna večina iz desnárjev.

Mladočehi. Dopisnik francoskega lista „Agence Slave“ se je razgovarjal z nekim češkim radikalnim poslancem o mladočeški politiki. Ta poslanec se je izjavil, da v kratkem pride do pasivne politike. Priznal je, da mej Mladočehi ni jedinstvi, odkar so se z njimi zjediniли realisti. Poslednji vedno odgovarjajo Mladočehi od pasivne politike in skušajo dobiti vodstvo kluba v svoje roke. Razpor v mladočeškem klubu jako škoduje ugledu mladočeške stranke, zatorej je najbolje, če se od pravih Mladočehov odločijo realisti in sploh vsi zmernejši elementi, ki naj si osnujejo svojo stranko, ako jim drago. Realisti so grajali dr. Grégra govor, dočim narod češki ni nobenega govora bil tako vesel, kakor tega, ker vé, kako se mu slabo godi v političnem, narodnem in narodno-gospodarskem oziru. Jedino radikalna politika ima tla v češkem narodu in le v znamenju radikalne opozicije je po mnenju dotičnega poslanca mogoča zmaga. Sevéda je pozabil povedati, koliko glav bode štela očiščena mladočeška stranka, ko pojde v opozicijo, in ki hoče doseči, česar v pasivni opoziciji niso dosegli zjedinjeni Staročehi in konservativni veleposestniki.

Češka kmetška stranka. Státny, znan vodja te stranke, priporoča v svojem listu, da bi češki kmetje vzeli sami politiko v svoje roke, ter je več ne prepuščali drugim. Priporoča, da bi se osnovala velika stranka čeških zemljiških posestnikov. V tej stranki naj bi bili mali kmetje, pa tudi veleposestniki, ker imajo oboji jednake koristi. Taka stranka bi lahko priborila stare pravice češki kraljevini. Le tako bo mogoče, da kedaj pridemo do češkega državnega prava. — Vodja kmetške stranke se je torej tudi postavil na državnopravno stališče. Dolgo pa ni tega, ko je ta mož bil še drugih nazorov. Sedaj svoj plašč obrača po vetru, da bi se spravil na površje in prišel v deželni in državni zbor. S takim vetejnjakom se pa najbrž ne bodo hoteli družiti češki veleposestniki.

Stezija. Te je pa že preveč! V Opavi so se predrznili nekateri trgovski pomočniki prirediti češki plesni venček. Nemški listi kričé zaradi tega in pozivljajo trgovce, naj varujejo nemški značaj šleskega stolnega mesta in odpovedó službo pomočnikom, ki se predrznejo udeležiti se plesnega venčka. One trgovce, ki pa tega ne storé, treba je dobro zapomniti. Kakor se pa kaže, v opavskih nemških trgovskih krogih ni one nestrpnosti, kakor jo želé liberalni listi, in vsa časnikarska jeza ne bode obvarovala nemškega značaja opavskega mesta. Trgovci večinoma vedó, da pri njih kupuje tudi češko prebivalstvo, katerega ne smejo žaliti. Priti bi utegnili češki trgovci in v njih prodajalnice bi hodili Čehi, in to bi škodovalo nemški trgovini.

Ogerska. Na Ogerskem so živahne volilne agitacije. Nekaj posebnega je pa, da letos vse madjarske stranke nekako naglašajo tudi narodno jednakopravnost. Sevéda to so le fraze, ali vendar dokazuje, da tudi Madjari spoznavajo, da bode treba računati s Slovani. Veliko je že to, da se skoro po petindvajsetletnem zatiranju Madjarom ni posrečilo, tako potlačiti Slovanov in Rumunov, da bi sedaj ne bilo treba več računati z njimi.

krat nespodobno vedejo, posebno židje, je umevno. — Skoro najbolj previdni so v cerkvi „Am Hof“. Ne samo, da se ob adventnih in postnih nedeljah pojejo vokalne maše resnega značaja, tudi drugikat je godba spodobna in dostikrat moreš slišati delo slovečih „starih“ skladateljev. — Za gojitev in povzdigo cerkvene glasbe delujeta sosebno dve društvi, sv. Ambrozija in sv. Cecilije. V prvem se je spomenica Gallusa, slavnega Kranjca na glasbenem polju dostojno vršila. V jednatem in navdušenem govoru podal je znani g. Josip Mantuani, ki se je kot nasledovalec Gallusovih del velike zasluge pridobil, kratek životopis in potem razvil njegovo delovanje in zasluge za cerkveno glasbo. Dobro izvežban mešan zbor zapel je na to pod vodstvom dobro znanega profesorja Böhma dve skladbi Gallusovi.

* * *

Stoletnica Mozartove smrti se ni samo v muzikalnih krogih, ampak po vsem Dunaju slovesno vršila. V katedralni cerkvi sv. Štefana bile so na dan 5. decembra (dan smrti) slovesne bilje; na koru izvrševali so Mozartovo poslednje delo njegov prekrasni „Requiem“, ki je tem bolj segal v srce, ker je bil namenjen slavnemu pokojniku. V izložbah visele so raznovrstne Mozartove slike in epizode iz

Vnanje države.

Rusija. Vsa poročila vjemajo se s tem, da je revščina v Rusiji strašna in da se veliko premalo stori za stradajoče. Sedaj se tudi jasno kaže, kako je Rusija zanemarjala narodno-gospodarske koristi. O grajenju železnic odločevali so jedino generali in tako je prišlo, da so vse zapadne železnične zveze zares izvrstne, ker so se vedno naglašali le strateški oziri. Te zapadne železnice so pa v sedanjem času le škodljive, ker po njih se je hitro izvozilo žito v inozemstvo. Druge železnice so pa jako slabe, v mnogih krajih jih celó ni. Na Kavkazu in v Sibiriji je dosti žita, ali kaj se hoče, ker se zaradi pomanjkljivih občil ne more spraviti tija, kjer bi je potrebovali. Da se je nekaj let poprej gradila sibirski železnica in da so železnice, ki peljejo na Kavkaz, v boljšem stanju, bi sedaj v Rusiji ne bilo takega pomanjkanja.

Francija. Znani bonapartist Cosagnac v svojem listu obira papeževoga nuncijsa in celo papeža. Cosagnac je namreč hotel cerkev porabiti v svoje politične namene. Ker pa duhovščina od prvega do zadnjega ni hotela podpirati njegovih namenov, to ga pa jezi. Pod cesarstvom se cerkvi v Franciji tudi ni tako dobro godilo, da bi škofje morali ves svoj vpliv porabiti za njega obnovenje. Čudno je pa, da nekateri listi zamenjujejo Casagnaca s katoliško stranko in se s tem hoče celo domača borba proti duhovščini opravičevati. Da bi Casagnac bil odličen katoliški politik, tega pač noben resen človek ne misli. On je v prvi vrsti bonapartist in skuša svoj namen doseči z raznimi sredstvi, kakor to delajo tudi drugi politiki.

Egipet. Turčija je slutila, da bi egipetsko vprašanje zanjo utegnulo še nevarno postati, ko bi odlašala imenovanje novega podkralja. Velevlasti bi se jele mešati v to stvar. Francija bi pred vsem silila, da naj vlada porabi sedanjo prilobnost proti Angliji. Anglija bi pa zopet nasprotno mevladanje v Egiptu skušala porabiti v svojo korist. Da neke vlasti ne bi imele časa za diplomatične spletke, je sultan že imenoval novega podkralja in reči se mora, da je pametno storil, ker bi baš v tem slučaju znana turška počasnost bila škodljiva. Angleški listi brez razlike politične barve pišejo, da Anglija sedaj nikakor ne more izprazniti Egipta, ker je nastopil tak mlad vladar, o katerem se ne vé, če bode mogel vzdržavati red. Sevéda Angležem ni toliko za red ob Nilu, kakor za deželo samo, katere se hočejo polagoma popolnoma polastiti.

Izvirni dopisi.

iz Ljubljane, dné 10. januarija. (Nemški „purizem“ ali jezični brus.) Nihče ne bode trdil, da so čistilci ali jezični „pilatuži“, — tako namreč je pokojni Levstik sebe nazivjal, med ljudmi nepotrebni; da, prepotrebni so možje, ki pilijo in čistijo žlindro, odstranjajo pege ter pomagajo jeziku svojega naroda do občne veljave in prava.

A včasih taki „pilatuži“ predalež sezajo, in pripeti se jim, da postanejo smešni. Takih puristov je v Nemcih dosti, a tudi v Ljubljani se jih ne manjka, saj imajo celó v kazini svoj „Sprachenverein“, kojemu je v prvi vrsti gojiti — nemško mišljenje in zavest.

Toda k stvari! Neki polnokrvni (?) Nемец sklenil je odpraviti z gledališnega lista vse nenemške izraze ter je predlagal ravna elju Fr., naj premeni besedo

njegovega življenja, v onih muzikalnih prodajalnicah razkazovala so se Mozartova dela, v opernem gledališču predstavljal se je celi „cyklus“ njegovih oper, in v koncertih različnega značaja predavale so se njegove skladbe. Kako je zdaj slavljén in v koliki revščini je umrl!!!

Omeniti bi še bilo, da je bil slavni sinfonik in učitelj glasbene teorije na dunajskem vseučilišču, profesor Anton Bruckner zaradi velikih zaslug na glasbenem polju promoviran častnim doktorjem filozofije. Izvrsten mož, čegar pomen razven njegovih sinfonij se lahko išče v cerkveni glasbi, nima tu posebne sreče s svojimi umotvori. Ocenjevatelj Hanslik — ta vsegamogočni (!) žid Hanslik, ga principijelno pobija, kjer more. — V mesecu maju prihodnjega leta otvorila se bode velika razstava, ki ima smoter v vsakem oziru pokazati razvoj godbe in gledališča od prvih početkov do današnjega dne. Delajo se velikanske priprave.

Tako je z glasbo na Dunaju. Menim, podatkov dovolj, ki svedočijo, da je Dunaj muzikalno mesto „par excellence“.

Dunaj, meseca decembra 1891.

E. Hochreiter,
stud. iur.

„abonnement“ (naročnina) v besedo „dauerkarte“ (kakor bi bilo „karte“ nemški), besedo „garderobier“ v besedo „trachtmeister“ (i „meister“ zopet ni nemški), besedo „loge“ (loža) v besedo „laube“ (lopa). — „parterre-entree“ z besedami „eintritt in das erdgeschoss“ (vhod v pritličje) itd.

Glediščni ravnatelj je odklonil ta prodlog, kojega je pa neki hudomušnež še izdatno popolnil in razširil v zloglasni „Neue Fr. schlesische Presse“.

Slednji je (šaljivo) v svoji hudomušnosti predlagal, naj slöve namesto „theater“ (te besede napominani Nemeč ni znal ponemčiti) rajši „schauspielhaus“; ker pa „schauspielhaus“ ne pristaja vsemu, kar se igra v gledišču, predlaga torej, naj se beseda „oper“ prevede v „singspiel“, opereta v „singspielchen“, tragedija (žaloigra) v „trauerspiel“ in beseda „tragedin“ (tragedinja) v „traurige Schauspielerin“ (žalostna igralka).

Težava je z besedo „salondame“. Namesto „salon“ pravijo v Nemcih „gute stube“ in bi „salondame“ torej slovelo „gute stubenfrau“ ali pa — ker salondama ni vselej „frau“ — tudi „gutes stubenmädchen“; beseda „intrigant“ prevaja se v besedo „schurke“, o, kako zanimivo bode čitati v objavah, da je bil N. N. pridobljen (namesto engažovan) kot prvi potepuh (als erster schurke) itd. Veleučeni pisec dovtipnih in poučnih (?) člankov „Slavo-deutsches von der Schule und Strasse“ v tukajšnji „Schulzeitung“ gosp. profesor H., kaj poročete na to?

Dnevne novice.

V Ljubljani, 11. januarija.

(Imenovanje.) Notarijska kandidata g. Franc Strafella v Ptuj in g. V. Kolšek sta imenovana notarjema, prvi za Tržič, drugi za Kranjsko Goro.

(Odlikovanje.) Graški knezoškof je imenoval za duhovnega svetovaleca č. g. Antona Missio, bivšega župnika v Lebringu v sekovski škofiji, ki bode letos imel svojo zlato mašo.

(Umrl) je v petek 8. t. m. ob 11. uri po noči č. g. Janez Kramberger, župnik pri D. Mariji pri Wurmbergu. Rodil se je 25. avg. 1843. pri svet. Urbanu v Slov. Goricah, v duhovnika posvečen 23. julija 1867. L. Blagi in zelo goreči duhovnik je že več časa bolehal vsled jako težavne službe; gosta megla — bripa — je smrtno uro mu povspešila. N. v. m. p.!

(Rudarski strijk) v Trbovljah in okolici še ni končan. Vodstvo je odbilo vse terjatve in zapretilo, da bode odpustilo vse delavce, ki so ustavili delo.

(V Tržiču) bode dné 16. t. m. otvorjen nov cesarski poštni in brzozjavni urad, v katerem bode s tremi slugami službovalo 9 oseb.

(Slovensko gledališče.) Iz češčine prevedena burka „Slovenec in Nemeč“ je gotovo najslabša, kar smo jih videli na slovenskem odru. Pisatelj si je izmislil ali po življenju posnel dve ulogi, nemškega hlapca Miheljna, v službi slovenskega mlinarja, in pa židovskega smolarja Acona Mavšelnja, ki sta sama na sebi res smešni in originalna osebi ali prav tako vsiljeni v mlinarjevo družino, da sama ne vesta, od kod in zakaj. Tudi dijaka Javornika je pisatelj prav za lase privlekel v to čudno družbo, ki pa je navzlic mnogim otročarijam vzbujale mnogo smeha. Zida je prav dobro predstavljal g. Sršen, nemškega Miheljna g. Borštnik, dijaka g. Danilo.

(Nemške gledališke predstave) v Ljubljani so nekda jako slabo obiskovane, vsled tega nemški igralci tudi jako revno plačani, kar je ravnatelj Freund nedavno jako predrzno-surovo povedal na gledaliških listih. Včeraj popoldne pa so si nemške Talije služabniki, kakor se nam poroča, na javnem trgu skočili v lase. Na sv. Jakoba trgu, bilo je ravno po krščanskem nauku, so igrali resno burko s pestmi in ne ravno lepimi priimki vodja Freund in igralec Ernest in Schaffer. Občinstvo pa je glasno izražalo svojo nevoljo. Merodajni krogi naj bi pač potrebno ukrenili, da se predstave ustavijo, ali pa naj nemški krogi bolj podpirajo svoje ljudi.

(Glas izmed občinstva.) Velika škoda se je včeraj zgodila g. Karolu Lahajnarju v Florijanjskih ulicah št. 7 vsled neprevidnega popraviljanja ceste na Grad. Mestni stavbeni urad je namreč leta 1890 in 1891 ob neugodnem času popraviljal pot čez Reber na Grad, ker je v pozni jeseni širil pot, dolagal nove kamenite stopnjice in odtok poleg podzida (škarpe). Teža zemlje in navoženega kamenja

pa je s tako težo odprala iz rezanega kamna napravljene podzid, da se je očeraj ob polu 12. uri zrušil ter popolnoma uničil vinograd in druge vrtné nasade.

(Prezentovan) je č. g. L. Gantar, župnik v Črnomošnjicah, za župnijo v Boštanju.

(Iz Rima) se nam piše: V nekem svojem dopisu sem že sporočil, da je papež Leon XIII. na lastne troške dal obnoviti kor in apsidno cerkve sv. Janeza v Lateranu. Zadnji čas pa je zopet postavil sebi in svojemu predniku Inocenciju III. trajen spomenik. Sv. Janeza dan so namreč odkrili v omenjeni cerkvi kamenit spomenik na čast Inocenciju III. kakoršnega je sedanji papež dal napraviti. Nahaja se v poprečni ladiji na listovi strani blizo glavnega kora. Podoba papeževa počiva na krasnem sarkofagu, v čegar znožji sedi dvoje simboliških podob. Spomenik, velik kras lateranski baziliki, je nov znak ljubavi do umetnosti sedanjega sv. očeta. — Vže tretji dan danes imamo „štrajk“ fijakarjev. Tukajšnja komuna je dovolila namreč tramvajskemu društvu, da si zgradi zopet dvoje novih črt, po katerih bodo položili šine za konjsko železnico. To je pa fijakarje tako pograbilo, da so na enkrat po celem mestu — bilo je prav deževno vreme — dan preč. sv. Tremi kralji ob 1/2 5. popoldne ustavili delo. Oni, ki se radi vozijo po mestu, so se pritoževali, za nas pešce pa je bilo dokaj prijetneje, ker ni bilo treba včeraj in predvčeranjim na sprehodu vedno se ogibati voznikom. Kaj bodo vozniki s štrajkovanjem dosegli, mi ni znano, najbrž — nič, le beda bo še nekoliko večja. Rektorjem Germanika je zuova izvoljen č. o. Schröder, S. J. znan po lepi kojigi, katero je spisal ob tristo letnici sv. Alojzija.

(Sijajna zmaga.) Iz Celovca se nam poroča: Kakor znano, ovrгла je deželna vlada v Celovcu občinsko volitev v Kotmari Vasi nad Celovcem zbog nekaterih prizivov, vloženih po nasprotnikih. Mislili so takó ohraniti se na krmilu. Pa pozebli so! Pri volitvi dné 7. t. m. zmagala je zopet slovenska stranka in sicer še sijajneje nego prvokrat! Prej je imela naša stranka v tretjem razredu 37 do 39 glasov, sedaj 49! V drugem razredu prej 17, sedaj 19! Prvokrat so v tem razredu nasprotniki imeli 14—15 glasov, sedaj le 9. Prodrla je tako slovensko-katoliška stranka sijajno v tretjem in drugem volilnem razredu, a i v prvem je nasprotnikom tako zmotsla štrečno, da so se morali izvoliti tisti možje, katere so našinci zahtevali. Tedaj ves trud nasprotnikov ničesa ni izdal, slovenska pravična stvar je sijajno zmagala! To si naj zapomni zlasti gospod Kirschner, ki stanuje in gospoduje v kotmirski občini, in se naj le nikar ne oglašja v imenu koroških Slovencev! Saj ga še v domači občini ne marajo, kakor je pokazal ta poraz nemškutarske stranke. Srčna hvala in gromovita slava pa zavednim in vztrajnim volilcem, ki so tako sijajno pokazali, da ne marajo biti podlaga tujčevi peti. Naj bi i v drugih občinah posnemali vrle Kotmirčane in se vsaj enkrat otrsli sramotnega jarma!

(Občni zbor pevskega društva „Slavec“) se je vršil dné 6. t. m. v gostilni pri Ferlineu. Prejeli smo naslednje poročilo: Zbora se je vdeležilo 53 rednih in podpornih članov. Ker se je dosedanji predsednik g. Ign. Valentinčič vsled mnogih opravil odpovedal, pozdravil je navzoče zborovalce podpredsednik g. J. Dražil s primernim nagovorom. Na to je tajnik gosp. Jeločnik poročal o društvenem delovanju. Društvo je priredilo izlet v Radovljico; deputacija 16 pevcev z društveno zastavo in pevodjo g. vit. Janušovskim je bila od 6. do 8. septembra v Zagrebu, kjer jih je hrvatsko del. pevsko društvo „Sloboda“ prav prijazno sprejelo in pogostilo. Tajnik predlaga, naj občni zbor imenovanemu društvu izreče zahvalo, kar se zgodi. Omeni tudi, da je zagrebški „Obzor“ jako laskavo ocenil pevske nastope društvene deputacije. Društvo je prirejalo veselice, katere je občinstvo rado obiskovalo. Pri vseh veselicah in koncertih je vedno z veseljem sodeloval pravi slavec g. J. Meden ter pripomogel

k lepšemu vspehu. Iz prijaznosti so sodelovali tudi g. Pucihar, g. Štamcar in gđ. Nigrinova. Vsem skupaj in ostalim udom in prijateljem bode prirčna zahvala! Blagajnik g. Mezeg poroča o denarnem stanju. Dohodkov je bilo 1498 gld. 3 kr., stroškov 1449 gld. 75 kr., torej prebitka 48 gld. 28 kr., ki so naloženi v mestni hranilnici. Da so bili toliki troški, povzročilo je, ker si je društvo omislilo nov klavir in je 50 gld. izročilo odboru za Prešernov spomenik. V odbor so bili izvoljeni gg.: J. Dražil, predsednik; L. Wrzak, podpredsednik; J. Kotar, tajnik; M. Mezeg, blagajnik; V. Črne, D. Gjud, J. Glinšek, J. Planinec in A. Trstenjak, odborniki; Štirn in Pance, revizorja. Sprejeta sta bila predloga, da si društvo omisli letno poročilo za leto 1891 in 1892 in da se povodom desetletnice izda posebna spomenica; s tem bi občinstvo bolje spoznalo društveno delovanje. Odboru se je naročilo, da stopi v ožjo zvezo z ostalimi pevsкими društvi, izrekla se je zahvala dosedanjemu predsedniku J. Valentinčiču in celemu odboru. Društvo bode i v prihodnje delovalo po geslu: V slogi je moč.

Neobhodno potrebno za vsako gospodinjstvo. Gotovo se za nobeno živilo ne rabi toliko surovini in tako različnih, kakov za napravo kavinih surogatov. Dolgo so se v ta namen najbolj rabile cikorija, sladorna pesa in fige. Lani se je pa stvar premenila. Občinstvo se je preverilo, da so pražena žita, ki so prišla v trgovino, najbolj zdravi kavini surogati. Prvo mesto mej njimi zavzemlje Kathreinerjeva Kneippova sladna kava. Zginil je predsodek, ki so ga imeli proti njej, ker je vnianje podobna prašenemu ječmenu. Kdor je to sladno kavo le pokusil, je brž spoznal razliko. Ta kava ima kavi podoben okus in duh in je torej najboljša dodaja pravi kavi. Kakor čujemo, se veliko te kave povzije, in reči smemo, da ima še veliko prihodnost.

Telegrami.

Dunaj, 11. januarija. Srbski odposlanci so prišli k pogajanju o trgovski pogodbi, ki se prične 18. t. m.

Beligrad, 11. januarija. Skupščina se je otvorila s prestolnim govorom.

Kolonja, 11. januarija. „Kölnische Zeitung“ je izvedela iz Peterburga, da so zaprli dve osebi, ki sta ob krimskem potovanju carjevem poskušali položiti bombe v železniški nasip.

Madrid, 9. januarija. Anarhisti so iz okolice oboroženi vdrli v mesto Xeres; 30 jih je policija zaprla, druge zapodila.

London, 10. januarija. „Times“ poročajo, da bode oddelek angleškega sredozemskega brodovja pozdravil kediva Abassa, ko v Aleksandriji stopi na suho.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mil.
		barometra v mm	toplotna po Celsiusu			
7. u. zjut.		726.4	4.0	sl. jzap.	oblačno	59-50
9. u. pop.		721.1	4.6	„	dež	dež
9. u. zveč.		718.1	2.8	„	„	sneg
7. u. zjut.		715.5	0.8	sl. szapad	sneg	
9. u. pop.		720.6	1.0	„	„	21-10
9. u. zveč.		727.3	-0.2	„	oblačno	sneg

rednja temperatura obeh dni -1.7° in 0.5°, oziroma za 2.3° in 2.3° pod normalom.

Sv. Alojzij Gonzaga

ali (1482) 30-30

devetdnevna, oziroma šestnedelna pobožnost v spomin blažene smrti sv. Alojzija.

Spisal Jan. Smrekar,

katehet ljudskih šol v Ljubljani.

Cena v usnji z zlato obrezo 80 kr., v platnu vez. 60 kr.

Dobiva se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Velika praška loterija. Zadnji mesec.
Glavni dobitnik 44 (15-1)
100.000 goldinarjev
Srečke à 1 gld. priporočila J. C. Mayer.

ČEBELNO-VOŠČENE SVEČE ^{(3) 10-4}

prodaja in razpošilja **PAVEL SEEMANN** v Ljubljani.

Za osnovo glavnice posebno pripravna
4 1/2 % zastavna pisma
 avstrijske
 osrednje zemlj. kreditne banke

priznana postavno kot sirotinskovarna in jamčevine
 zmožna. Ista so zavarovana po pravilih s hipotekarnimi
 terjatvami in vrhu tega je porok za nje akcijska glav-
 nica štirih milijonov goldinarjev.

Obresti teh zastavnih pisem so brez davkov.

Ta zastavna pisma prodajamo brez upravnine po uradnem
 borznem kurzu. 41 (3-1)

Wechselstuben-Actien-Gesellschaft
 WIEN, **MERCUR** WIEN,
 Wollzeile 10. Strobelg. 2.

Advokat
dr. Albin Suyer
 naznanja, da je **otvoril**
odvetniško pisarno
 v Ljubljani
 22 (3-1) v Gosposki ulici št. 1.

Najnovejše živilo in ljudsko hranilo za vse kroge največje važnosti **Kathreinerjeva Kneipp-a sladna kava**

z okusom in duhom **pristine** bobaste kave.

Patent v vseh državah oglašen — v več deželah že podeljen.

Ne sme se zamenjati z žganim ječmenom, žganim slajem ali
 vsemi drugimi fabrikati podobnega imena.

Prava kava je draga in živce razdražujoča pijača in **potrebuje** torej **odaja**.

**Kathreinerjeva Kneippa sladna kava je naj-
 bolja, najokusnejša in najzdravejša odada,**

poleg tega je **najcenejša**, ker se je brez škode za okus lahko polovico pridene.

Čista sladna kava je izvrstna pijača posebno za ženske, otroke, krvi revne, na
 živcih bolne itd.

Glavna stvar je prava priprava: zrna se zmeljejo in 5 minut kuhajo.

Nikdar se ne prodaja **brez zavitka**, temveč vselej v **originalnih zavitkih** z varstveno znamko, ki je zraven.

Prodajna cena: Zavitek à 1/2 kilograma 25 kr., zavitek blizu 200 gramov 10 kr.,
 zavitek blizu 100 gramov 5 kr.

(18) 1

Frana Kathreinerja nasledniki

v Berlinu, Monakovem, na Dunaju.

Na debelo prodaja za Ljubljano in okolico

Janez Luckmann v Ljubljani.

Na drobno prodajejo vse kolonijalne in drogujerijske prodajalnice.

Dunajska borza.

Dné 11. januarija.

Papirna renta 5%, 16% davka	93 gld. 80 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	93 " 25 "
Zlata renta 4%, davka prosta	110 " 95 "
Papirna renta 5%, davka prosta	103 " 10 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1032 " — "
Kred tne akcije, 160 gld.	294 " 50 "
London, 10 funtov strl.	117 " 90 "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 35 "
Cesarski cekini	5 " 58 1/2 "
Nemških mark 100	57 " 92 1/2 "

Dné 9. januarija.

Ogerska zlata renta 4%	107 gld. — kr.
Ogerska papirna renta 5%	102 " 15 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	135 " 50 "
5% državne srečke l. 1860., 190 gld.	149 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	181 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma " " " " 4 1/2 %	100 " — "
Kreditne srečke, 100 gld.	184 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	62 " 75 "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	23 gld. — kr
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 60 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	63 " 50 "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	158 " 25 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2840	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	93 " 50 "
Papirni rubelj	1 " 15 1/2 "
Laških lir 100	45 " 75 "

MERCUR menjarnična delniška
 družba na Dunaju,
 I., Wollzeile štev. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem
 listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
 in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nataganje glavnic priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.
 4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-
 cionalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne
 banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-
 nice njene.

50.000 goldinarjev

se dobi z

ogersko hipotečno promeso

à gld. 1 1/2 in 50 kr. kolek.

Žrebanje dné 15. januarija.